

ZAPISNIK

4. seje Razvojnega sveta Republike Slovenije, ki je bila v ponedeljek, dne 15. oktobra 2024, ob 13. uri v prostorih Vlade RS, Ljubljana, Gregorčičeva 27, velika sejna dvorana.

Prisotni:

Predsednik: Prof. ddr. Denis Đonlagić in **člani:** dr. Igor Papič, prof. dr. Marina Lukšič Hacin, Vesna Nahtigal, doc. dr. Luka Drinovec, dr. Vita Žlender, prof. dr. Nataša Zabukovec Logar, dr. Andrej Košmrlj, akad. prof. dr. Peter Štih, Prof. dr. Matjaž Mikoš, mag. Maja Tomanič Vidovič, dr. Klavdija Kutnar, dr. Andrej Pančur, dr. Špela Stres

Odsotni člani: Matjaž Han, Klemen Boštjančič in Tibor Šimonka, Borut Jamnik, mag. Bojan Kumer, dr. Aleksander Jevšek, Rok Capl, Jože Novak, in Mateja Čalušič.

Drugi prisotni: Dr. Jure Gašparič, dr. Tomaž Boh, mag. Tanja Vertelj, Jona Klobčar, Mario Plešej, Mag. Marko Koprivc, mag. Saša Jazbec, in dr. Jernej Štromajer.

Predsednik Razvojnega sveta Republike Slovenije prof. ddr. Denis Đonlagić odpre 4. sejo Razvojnega sveta Republike Slovenije in pozdravi navzoče ter potrdi sklepčnost.

Ad 1.

Potrditev dnevnega reda in zapisnika 3. seje.

Sprejet je bil dnevni red seje kot sledi:

Dnevni red:

1. Potrditev dnevnega reda in zapisnika 3. seje
2. Aktualne informacije s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti
Poročevalec: dr. Igor Papič, minister
3. Informacija o delu Delovne skupine za vzpodbujanje sodelovanja med slovensko raziskovalno/akademsko sfero in uporabniki in Delovne skupine za vzpodbujanje ustanavljanja spin-off, spin-out in visokotehnoloških zagonskih podjetij
Poročevalec: prof. ddr. Denis Đonlagić, predsednik sveta
4. Stališče Republike Slovenije o 10. OP
Poročevalec: dr. Tomaž Boh
5. Predlog poročila o izvajanju Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030
Poročevalec: dr. Tomaž Boh
6. Priporočila OECD v okviru TSI projekta za izboljšanje upravljanja RRI sistema Poročevalec: dr. Tomaž Boh
7. Protokol o načinu izvedbe postopkov prenosa, prevzema in izvajanja instrumentov med ministrstvi in javno agencijo za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost RS
Poročevalec: dr. Špela Stres
8. Razno
 - 8.1. Potrditev članstva Tomaža Bizjaka v delovni skupini za vzpodbujanje spin-off, Spin-out in visokotehnoloških zagonskih podjetij

Ad 2.

Aktualne informacije s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

dr. Igor Papič prisotne seznanil s proračuni za leti 2025/2026 za področje znanosti, raziskav in razvoja inovacij ter z novelo zakona o znanstveno-raziskovalni in inovacijski dejavnosti.

Politika 05 (ZNANOST IN TEHNOLOŠKI RAZVOJ) je v okviru vlade spremljana skupaj v okviru vseh ministrstev skupaj, ki imajo to proračunsko postavko. Integralna sredstva vseh ministrstev za leto 2025 znašajo 505 milijonov, za leto 2026 pa 532 milijonov. Skupaj s kohezijskimi sredstvi in sredstvi NOO se znesek za leto 2025 dvigne na 674 milijonov, za leto 2026 pa na 702 milijona.

Politika 14 (INOVACIJE) ima 24 milijonov za obe leti. Sredstva, združena z visokošolsko dejavnostjo, znašajo 161 milijonov v letu 2025 in 166 milijonov v letu 2026. Seštevek vseh sredstev skupaj (integralnih, kohezijskih, NOO, inovacijskih in 40% visokošolskih) znaša 853 milijonov v letu 2025 (1,21% BDP) in 889 milijonov v letu 2026 (1,19% BDP).

Minister nadalje pove, da je poleg novele zakona o raziskovalni in inovacijski dejavnosti, pripravljen tudi nov zakon o visokem šolstvu. S spremembo financiranja minister pričakuje, da se bo doseglo načrtovan 1,5% BDP v naslednjih desetih letih. Minister poudari, da je zadostno financiranje znanosti, raziskav, razvoja in inovacij osnovni predpogoj, vendar ne zadosten. Ključno je vzpostaviti mehanizme učinkovite porabe sredstev. Postopki znotraj Arisa še niso vsi zaključeni in v prihodnosti je potrebno delovati v smeri učinkovitega vlaganja. Pripravljen je nov razpis za TRL 3-6 v vrednosti približno 58 milijonov €. Minister predlaga tri stopnje gabaritov projektov: 9, 5 in 3 milijone €. Največji delež naj bi prejeli konzorciji z velikim deležem vlaganja, sledijo klasični 5-milijonski projekti in mali projekti za SRIP področja. Na koncu primerja alokacijo sredstev za R&D: Avstrija 0,87% BDP, Nemčija 1,08% BDP, Hrvaška 0,66% BDP, Slovenija (z upoštevanjem korekcije 40% za visokošolsko dejavnost) 0,81% BDP. Poudari, da bo dvig postopen in da je potrebno izboljšati učinkovitost.

Minister predstavi nekaj odprtih in realiziranih instrumentov/razpisov:

- Center DUBT pod okriljem Kemijskega inštituta v Kisovcu, Zasavje: 32 milijonov evrov
- Pisarne za prenos znanja: 4,3 milijona evrov
- MSCA Co Fund projekti SMASH: 5,17 milijona evrov
- SRIPi (za osnovno delovanje): 7,4 milijona evrov
- Laboratorij za raziskave biorafinacije biomase v Savinjsko-saleški regiji: 15,3 milijona evrov
- Sofinanciranje uspešnega projekta Kemijskega inštituta na Timingu: 15 milijonov evrov (ministrstvo dodaja še 15 milijonov evrov)
- Razpis TRL 3-6: 58,75 milijona evrov
- Sofinanciranje nadgradnje aplikativnih raziskav Aris: 2,8 milijona evrov
- Javni razpis za spodbujanje raziskovalcev na začetku kariere: 10 milijonov evrov
- Eurostar 3: 4,5 milijona evrov
- Eureka: 11,45 milijona evrov
- Pospeševalnik: 11,4 milijona evrov (v letu 2025)
- Raziskovalci v gospodarstvu
- Pogodbe za TRL 3-6 v okviru NOO: 14,6 milijona evrov za 4 projekte na področju zelenega in digitalnega prehoda.

Minister obvesti, da je novela zakona o znanstveno-raziskovalni in inovacijski dejavnosti v medresorskem usklajevanju. V petek bo sestanek s predstavniki Rektorske konference in KOsRIS-a na Gospodarski zbornici za ureditev razmerij. Poudari, da obstajata dva stebra: nov inovacijski steber in klasičen znanstveno-raziskovalni steber glede na Aris. Predlaga, da 0,25% dodatnih sredstev gre na inovacijski steber, 1% pa na znanstveno-raziskovalni. Opozori, da se je razmerje med aplikativnimi in temeljnimi projekti na ARRS-ju spremenilo iz 30%-70% v letu 2016 na 15%-85% danes. Definicija aplikativnega projekta je trenutno odprta in jo je treba urediti, saj so aplikativni projekti pomemben element (poleg inovacij in temeljnih projektov) in bodo morali

na koncu definirati ustrezno razmerje. Glavni predlog novele je dvig financiranja iz 1% na 1,25%, in zagotavljanje podlag za delovanje nove agencije Aris. Pojasni, da je bila prva novela ZRRIDA sprejeta hitro - za vzpostavitev Arisa, ta novela pa je bolj vsebinska in jo je pripravila posebna delovna skupina. Glede na procedure v Državnem zboru je mogoče, da bo sprejeta in potrjena v začetku leta.

Ad 3.

Informacija o delu Delovne skupine za vzpodbujanje sodelovanja med slovensko raziskovalno/akademsko sfero in uporabniki in Delovne skupine za vzpodbujanje ustanavljanja spin-off, spin-out in visokotehnoloških zagonskih podjetij.

Prof. ddr. Denis Đonlagić poroča o ustanovitvi dveh delovnih skupin:

Delovna skupina za vzpodbujanje sodelovanja med slovensko raziskovalno/akademsko sfero in uporabniki je imela že štiri intenzivne sestanke. Identificirana so bila tri področja za obravnavo:

- *Komunikacija, vzajemno poznavanje in medsebojno povezovanje med sfero uporabnikov in raziskovalno/akademsko sfero.* Ugotovljeno je bilo, da komunikacija in poznavanje sfer obstajata, vendar nista na optimalni ravni. Spirit je v okviru NOO izvedel študijo o možnostih za krepitev inovacijskega ekosistema v Sloveniji. Ključno priporočilo je vzpostavitev enotne povezovalne platforme (RRI stičišče), katere osnutek je bil s strani Spirita nato že pripravljen in testiran s 25 organizacijami in 50 udeleženci.

- *Razumevanje potreb, interesov in ciljev obeh sfer ter njihovo zблиžanje.* Ugotovljeno je bilo, da trenutni sistem ne vzpodbuja raziskovalcev v akademski/raziskovalni sferi k aplikativnemu delu.

- *Struktura in razpoložljivost finančnih in drugih materialnih virov.*

Prof. ddr. Denis Đonlagić nadaljuje, da Delovna skupina za krepitev sodelovanja med uporabniki in akademsko sfero predlaga Razvojnemu svetu RS sprejetje naslednjih sklepov in zadolžitvev.

Predlog sklepa 1:

Razvojni svet RS, poziva ARIS in Spirit, da se povežeta glede vzpostavitve RRI stičišča in preučita možnost njegove implementacije znotraj ARIS/IZUM. Prosimo za pripravo ocene stroškov v zvezi s potrebnimi finančnimi sredstvi.

Prof. ddr. Denis Đonlagić poda predlog v razpravo.

Dr. Špela Stres pove, da je Aris že lani septembra podal podoben predlog Programskemu odboru, ki se je strinjal z realizacijo. Aris je zato oddal novelacijo DIP-a na MVZI, ki vključuje prenovu spletnih strani, skupaj z analitskimi orodji za različne odločevalce in ukrepe za povezovanje različnih deležnikov v sferi. Sredstva so zagotovljena in preusmerjena v konkretne vsebine povezane z RRI stičiščem. Izvedli so oceno stroškov in predvideli aktivnosti. Aris je že pristopil k izvajanju RRI stičišča in oblikoval notranjo organizacijsko enoto za to vsebino. Dr. Špela Stres predlaga, da na naslednjem razvojnem svetu poročajo o konkretnih korakih z namenom, da dobijo povratne informacije ali gredo stvari s stališča sfere v pravo smer. Prvi korak pa je potrditev novelacije s strani MVZI-ja.

Prof. ddr. Denis Đonlagić poda predlog sklepa na glasovanje.

Glasovanje: 13 ZA, sklep št.1 je sprejet.

Predlog sklepa 2: Aplikativnemu delu je potrebno dodeliti status, ki je primerljiv s statusom temeljnega raziskovanja.

Predlog sklepa 3: Potrebno je uvesti mehanizme za dodatno vzpodbujanje aplikativnega znanstveno-raziskovalnega dela v akademski sferi.

Predlog sklepa 4: Potrebno je revidirati definicijo aplikativnih projektov v okviru znanstvenega stebra ARIS.

Predlog sklepa 5: Predloge rešitev vezanih na sklepa 2 in 3 pripravita KOSRIS in Rektorska konferenca, predloge vezane na sklep 4 koordinira in pripravi ARIS.

Prof. ddr. Denis Đonlagić poda predloge sklepov v razpravo.

prof. dr. Marina Lukšič Hacin poudari, da se je v predlogu znašel zapis, da sofinanciranje ne sme biti *edini* kriterij ocenjevanja, pogovori pa so tekli v smeri, da *ne sme biti* kriterij ocenjevanja, kar je pomembna pomenska razlika. Potrebno bi bilo TRL-je definirani skozi naravo znanstveno-raziskovalnega in aplikativnega dela in podobno bi morali vsaj za humanistiko in družboslovje, razmišljati o aplikativnem delu skozi družbeno učinkovitost, pomembnost, potrebnost, torej skozi zainteresirane uporabnike, ki pogosto sami niso sposobni sofinanciranja. Potrebno je razmisliti o možnih aplikativnih projektih, ki niso sofinancerske narave in so v celoti financirani s strani znanosti, če se dokaže velika družbena vplivnost in potrebnost.

Prof. ddr. Denis Đonlagić pripomni, da je predlog št. 4 zapisan dovolj široko, da to prepušča strokovni razpravi.

Dr. Špela Stres poudari, da sofinanciranje ni kriterij ocenjevanja pri aplikativnih projektih ter prebere kaj so kriteriji: znanstvena odličnost, družbeni in gospodarski vpliv (kazalniki so: krepitev konkurenčnosti in rasti podjetij z razvijanjem inovacij, ki sledijo potrebam evropskih in svetovnih trgov) okoljski in drugi družbeno pomembni vplivi (vključno z vplivi na kulturni razvoj, učinkovitost predlaganih ukrepov za izkoriščanje in razširjanje rezultatov projekta, vključno z javnim predstavljanjem projekta in obvladovanjem raziskovalnih podatkov) ter pričakovani učinki projekta. Opozori, da je že veliko narejeno v predlagano smer.

Prof. ddr. Denis Đonlagić odgovori, da sofinanciranje trenutno res ni kriterij, je pa nujni pogoj, kar je še višja stopnja, kot kriterij.

Dr. Andrej Pančur se strinja, da sofinanciranje ne bi smelo biti vstopni pogoj za aplikativne projekte, posebno za enakopravno vključevanje družboslovja in humanistike. Pri prvih dveh sklepih omeni, da je to poziv KOSRISu, Rektorski konferenci in tudi posameznim raziskovalnim inštitucijam, ki jih sestavljajo. Poudari, da je vse to moč uresničiti na podlagi novih Nakvis minimalnih kriterijev, ki so dovolj spuščeni, da omogočajo veliko večjo avtonomijo posameznim raziskovalnim organizacijam.

Dr. Igor Papič razloži, da se na delovni skupini niso želeli spuščati v konkretno definicijo in le to prepuščajo univerzam in inštitutom, da sami uredijo. Omeni, da je na univerzah to stvar habilitacijskih meril. Krovna merila so na univerzi, potem pa ima vsaka fakulteta opcijo dodatno zaostri oz. ima določeno fleksibilnost, da se npr. določeno število člankov nadomesti s patenti. Strinja se, da je bilo že marsikaj narejeno in predvsem pri definiciji aplikativnih projektov poudari, da je treba pri vključevanju družboslovja in humanistike posebej pogledati kako je to lahko še bolje definirano. Izpostavi, da se s tem lahko prepreči zlorabe, ki so se dogajale v preteklosti ter nadaljuje, da bo v kasnejši fazi to pripeljalo do ustreznih razmerij kolikšen delež pri razpisu naj bi bilo aplikativnih projektov, koliko pa temeljnih projektov. Prepuščeno pa je to akademski skupnosti, da preštudira in preveri, kaj se da narediti.

Dr. Klavdija Kutnar omeni, da so predlagani sklepi formulirani na neroden način, ker so institucije avtonomne in bi bilo primerneje sklepe oblikovati v smeri spodbude akademskim institucijam, ne pa kot navodilo. Doda, da se razume, da bodo šli v predlagano smer in da to že počnejo, a ne želi, da bi bilo razumljeno, kot da je to navodilo odločevalcev.

Dr. Igor Papič pojasni, da je navodilo le, da se definira aplikativni projekt, kar pa je po njegovem mnenju lahko navodilo. Kako bodo univerze definirale status aplikativnega dela znotraj habilitacijskega sistema, pa je avtonomija univerz.

Dr. Tomaž Boh opozori, da kar se tiče definicije aplikativnih raziskav, bo potrebno biti zelo pazljiv, zaradi dveh nekoliko nasprotujočih si smeri. Tendenca in želja je, da bi aplikativne raziskave v pomenu približali industriji in končnim uporabnikom in da to ne bi bile, (kot je trenutno definirano) ciljno usmerjene bazične raziskave. Kar je po njegovem mnenju sicer dobro, ampak doda, da bo potrebno paziti, da če so definirane tako, bo potrebno upoštevati pravila državnih pomoči. To bo pripeljalo do različnih intenzivnosti sofinanciranja in bo spet relativno težko zagotoviti 100% financiranje, če ne bodo projekti definirani kot del bazičnih raziskav, ki so usmerjene v specifičen cilj, ki pa ni tržno oz. neposredno ekonomsko uporaben, da bi izkrivljaj konkurenco na trgu. Strinja se tudi, da so univerze in JRZ-ji avtonomni pri habilitacijskih pravilih. Doda pa, da se trenutno zaključuje proces priprave novega plačnega sistema in izpostavi, da so na raziskovalnem področju razdelili ta plačni sistem na tri temeljne grupe, prva je zelo usmerjena v bazične raziskave, druga (znotraj nomenklature poimenovana H2) je raziskovalno-razvojna in ta je za razliko od predhodnega stanja, postavljena na enako višino izhodiščnih razredov oz. umestitve v plačni sistem kot prva skupina. To pomeni, da je na tej ravni omogočena raznolikost raziskovalnih karier, ki nima samo ene smeri v bazične raziskave in v Nobelovo nagrado, ampak tudi druge smeri in vse so enakovredne. Poudari, da je sedaj odgovornost na institucijah, da bodo znotraj sebe, ne samo na plačni ravni, ampak tudi na drugih ravneh, tem delom sfere dale ustrezno težo.

Dr. Špela Stres podpre razpravo o aplikativnih projektih in se strinja glede težav z državnimi pomočmi pri višjih TRL-jih. Izpostavi pomen specifičnosti instrumenta aplikativnih projektov, ki omogoča 100-odstotno financiranje in spodbuja sodelovanje med raziskovanjem in podjetji. Poudari, da prenova vstopnih pogojev ali kriterijev zahteva podporo strokovnih teles, saj je problem kompleksen. Trenutno so aplikativni projekti na TRL 3–4 financirani kot temeljne raziskave, medtem ko sofinanciranje s strani podjetij predstavlja dokaz aplikativnosti. Izpostavi tudi težavo nižjih ocen aplikativnih projektov v primerjavi s temeljnimi raziskavami in potrebo po diferenciranju obeh vrst projektov, pri čemer zaprosi za podporo KOsRIS in Rektorsko konferenco.

Prof. ddr. Denis Đonlagić poda predloge sklepov na glasovanje.

Glasovanje: 13 ZA, sklepi št. 2 - 5 so bili sprejeti.

Predlog sklepa 6: Definira se predlog modelov za vzpodbujanje neposrednega sodelovanja med uporabniki in akademsko sfero (prevzame GZS).

Prof. ddr. Denis Đonlagić poda predlog sklepa 6 v razpravo.

Nihče ne želi razpravljati.

Prof. ddr. Denis Đonlagić poda predlog sklepa 6 na glasovanje.

Glasovanje: 12 ZA, 1 VZDRŽAN, sklep št. 6 je sprejet.

Dr. Špela Stres pojasni, da se je glasovanja vzdržala zaradi nepoznavanja zadev.

Mag. Marko Koprivc postavi vprašanje glede vloge SRIP-ov, ki se po njegovem mnenju prekriva z vsebino 6. sklepa, ter glede potrjevanja njihovih analiz.

Dr. Tomaž Boh pojasni, da gre tu za nesporazum.

Prof. ddr. Denis Donlagić opozori, da ta vsebina ne sodi pod to točko in opomni, da lahko po poslovniku glasujejo le člani sveta, ne pa njihovi namestniki.

Prof. ddr. Denis Donlagić predstavi delovanje druge delovne skupine Razvojnega sveta za spodbujanje ustanavljanja spin-off, spin-out in visokotehnoloških zagonskih podjetij. Skupina se je sestala enkrat in v razpravi sta *Definicija visokotehnološkega izločenega ali odcepljenega podjetja, ki bi bilo upravičeno do dodatnih/posebnih ugodnosti* in *Razprava o možnih ukrepih za podporo ustanovitvi podjetij*. Prof. ddr. Denis Donlagić predlaga, da ARIS pri redefiniciji aplikativnih projektov že upošteva možnost vključitve tudi projektov za spin-off podjetja.

Ad 4.

Stališče Republike Slovenije o 10. OP

Dr. Tomaž Boh predstavi potek priprave na 10. okvirni program EU, ki bo nasledil Obzorje Evropa. Proces priprave se je začel že leta 2022 in vključuje široko posvetovanje različnih deležnikov (akademiki, gospodarstvo, civilna družba itd.), z namenom oblikovanja dokumenta, ki zajema ključne poglede in prednostna področja.

Okvirni program je osrednji instrument evropskega raziskovalnega prostora. Izpostavi pomen pravočasnega in proaktivnega vključevanja Slovenije, saj trenutni program vključuje tudi mehanizem širjenja sodelovanja (Widening), namenjen manj uspešnim članicam. Slovenija sicer ni več upravičena do teh sredstev, kar kaže na njen napredek, a tudi odpira vprašanje o prilagoditvi tega mehanizma. Za uspešno zagovarjanje interesov je ključna izdelava prioritete, interesne koalicije z drugimi državami ter koordinirano stališče države. Slovenski dokument je medresorsko usklajen in vključuje 7 prioritete, ki bodo temelj za pogajanja o 10. okvirnem programu. Oblikovanje programa bo rezultat pogajanj med članicami EU.

7 ključnih priporočil:

1. Strateško načrtovanje in upravljanje,
2. Razpisi, usmerjeni k reševanju izzivov,
3. Uravnoteženo sofinanciranje,
4. Widening,
5. Partnerstva in misije,
6. Valorizacija znanja,
7. Družboslovje in humanistika.

Dr. Tomaž Boh zaključi, da bodo 16. oktobra 2024 na ravni EU prvič uradno predstavljene informacije o 10. okvirnem programu v okviru težko pričakovanega Heitorjevega poročila, ki bo zajemalo vmesno oceno programa Obzorje Evropa in usmeritve za naslednji okvirni program.

Prof. ddr. Denis Donlagić povabi k razpravi.

Prof. ddr. Denis Donlagić postavi vprašanje, ali se je kdo ukvarjal z analizo obsega prijav na razpise in njihove uspešnosti. Izpostavi, da imajo številni programi zelo nizko uspešnost, kar predstavlja veliko potratno časa raziskovalcev in predlaga, da bi bilo smiselno o tem razpravljati.

Dr. Tomaž Boh izpostavi, da je vprašanje fragmentiranosti razpisov pomembno in da je eden od ukrepov ali priporočil usmerjen v zmanjšanje števila prijav z bolj fokusiranimi razpisi in jasnimi usmeritvami. Poudari, da preveč odprti ali nejasni razpisi povzročajo prekomerno število prijav (oversubscription), kar vodi v nizko uspešnost in izgubo potenciala. Doda, da je ta problem že bil naslovljen.

Mag. Maja Tomanič Vidovič izpostavi, da se nekatera visokotehnološka in inovativna podjetja zaradi kompleksnosti in omejenih virov ne prijavljajo na razpise ali niso uspešna. Razvija se ideja voucherja, ki bi podjetjem omogočil dostop do strokovne pomoči za pregled in pripravo prijave, spodbujal sodelovanje v skupinah ali partnerstvih ter povečal črpanje sredstev iz razpoložljivih programov. Poudari, da je cilj izboljšati uspešnost slovenskih podjetij na teh razpisih in da bo zadeva, ko bo pripravljena, predstavljena za širšo razpravo o njenem izvajanju.

Dr. Tomaž Boh se strinja, da je kompleksnost prijav, tako za podjetja kot raziskovalne organizacije, postala pomemben izziv, predvsem zaradi naraščajoče zahtevnosti razpisov. Poudarja, da so mnoge uspešne prijave šle skozi konzultantske firme, kar ni vedno skladno s prvotnim namenom tega inštrumenta. Ena izmed ključnih priporočil je poenostavitev postopkov prijave ter odstranjevanje nepotrebnih elementov že na ravni razpisov. Ob tem izpostavlja tudi potrebo po izboljšanju podpornega okolja doma, zlasti v raziskovalnih organizacijah, kjer so bili ustanovljeni centri in mreže za pomoč pri prijavi, ter okrepitev Nacionalnih kontaktnih točk v okviru ministrstev. Kljub doseženemu napredku pa je še vedno veliko dela za vse deležnike, da se zmanjša kompleksnost in poveča dostopnost za prijavitelje.

Dr. Igor Papič se strinja, da obstoječi postopek prijave za evropske projekte zahteva veliko časa in napora, z majhno stopnjo uspešnosti. Zastavi vprašanje, ali je možno dobro raziskovalno idejo prepoznati v 15 straneh zapisa ali je res potreben obsežen 200-stranski dokument. Dvostopenjski postopek (kot ga uporablja ERC), bi po njegovem mnenju omogočil izbiro najboljših idej že v prvi fazi in le od tistih, ki bi napredovali v drugo fazo, zahteval tudi pripravo bolj kompleksnih prijav. Poudari, da kompleksnost prijave predstavlja obremenitev tako za raziskovalce kot za evalvatorje na ravni Evropske komisije, kar je področje, ki še ni dovolj dobro naslovljeno. Omeni, da je pomoč pri prijavi relativno dobro zagotovljena na ravni univerz in raziskovalnih inštitutov, Gospodarska zbornica pa je pripravljena nuditi podporo tudi podjetjem. Izpostavi, da je potrebno ponovno preučiti koncept financiranja evropskih projektov. V Sloveniji se trenutno financira projekte po nacionalnih pravilih, vendar bi bilo smiselno, da bi države, ki presegajo povprečje EU, ohranile obstoječe plačne sisteme, medtem ko bi države, ki so pod povprečjem EU, zvišale »overhead« stroške, da bi dosegle povprečje. Takšna sprememba bi omogočila pravičnejše financiranje projektov, saj bi se stroški prilagodili realnim materialnim stroškom v različnih državah, pri čemer bi se »overhead« povečal za projekte iz držav pod povprečjem, vendar ne bi vplival na plače.

Dr. Špela Stres se strinja, da je ključno vztrajati pri profesionalizaciji slovenskega podpornega okolja, kar ne pomeni ustanavljanja novih entitet, ampak dodatne podpore obstoječim, ki že nudijo projektno pomoč, tako vsebinsko kot finančno. Poudari, da je pomembno, da se te organizacije mednarodno povežejo, saj obstajajo mednarodne organizacije, ki se ukvarjajo s projektnim menedžmentom in predlaga, da se načrtno usmerimo v njihovo mednarodno integracijo. Na ravni Evropske komisije obstajajo tudi informacije o kakovosti svetovalnih podjetij, ki bi jih bilo smiselno uporabiti v Sloveniji, da bi zagotovili boljše kakovost svetovalnih storitev. Glede zahtevnosti prijave na evropske projekte, so omejitve števila strani, kot pri ERC-ju (7 strani za Proof of Concept), smiselne in večina programov že ima določene omejitve, kar zagotavlja bolj osredotočene in kakovostne prijave. Povečanje uspešnosti slovenskih podjetij pri prijavi bi lahko podprli s sistemi kot so vavčerji, vendar omeni, da vidi večji smisel v

internacionalizaciji teh storitev, glede na kakovost mednarodnih svetovalnih podjetij, ter v razvoju slovenskih projektnih pisarn. Izpostavi, da bi eden od predlogov za izboljšanje uspešnosti lahko bil tudi uporaba evalvacijskega sistema Evropske komisije v okviru direktive 2021/1060, ki omogoča državam članicam, da do 5 % svojega nacionalnega proračuna prenesejo neposredno v proračun Evropske komisije za specifične programe. To bi omogočilo tudi večjo podporo slovenskim prijaviteljem npr. preko kohezijskih sredstev. Predlaga, da se ta mehanizem uporabi za tretji steber. Nadaljuje, da bi bilo smiselno sistemsko urediti vse "pečate odličnosti" kot je npr. Seal of Excellence, ki so jih v zadnjem času uvedli v različne evropske inštrumente. Izrazi tudi podporo dvostopenjskemu določanju izzivov znotraj EU, kjer bi se na višji strateški ravni s sodelovanjem držav članic opredelili problemi, ki bi jih nato specifično obravnavali in razvijali programi znotraj Obzorja.

Dr. Vita Žlender kot predstavnica mlajše generacije raziskovalcev meni, da bo umetna inteligenca v prihodnosti ključna pri poenostavitvi postopkov prijav na raziskovalne razpise. V naslednjih petih letih bo sposobnost umetne inteligence za ustvarjanje obsežnih dokumentov postala običajna, kar bo raziskovalcem omogočilo, da se osredotočijo na idejo, ne pa na birokratske postopke. Poudari, da je pomembno prepoznati in izkoristiti to tehnološko moč, saj bo umetna inteligenca v času 10. okvirnega programa postala ključni dejavnik pri pripravi prijav in doda, da je to potrebno nasloviti že ob njegovi pripravi.

Izpostavi tudi, da je treba nasloviti vprašanje finančnih prispevkov, ki jih članice konzorcijev pogosto morajo zagotoviti, če želijo sodelovati v projektih. To predstavlja dodatno oviro za manjše organizacije, ki nimajo dovolj sredstev, da bi prispevale k skupnim stroškom in predlaga, da se do tega sprejme ustrezno stališče.

Ad 5.

Predlog poročila o izvajanju Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030

Dr. Tomaž Boh uvodoma izrazi željo po razpravi in mnenju glede pripravljenosti strategije, ki je bila oblikovana v sodelovanju z drugimi ministrstvi. Predstavi, da strategija obsega pet glavnih ciljev in dodatne štiri horizontalne cilje, ki so razdeljeni na specifične aktivnosti (označene z A) in mejnike (označeni z M). Pove, da so v okviru spremljanja napredka analizirali stanje po dveh letih izvajanja, zbrali podatke iz različnih virov (Arisa, SURS, Eurostat, itd.) in pripravili pregled, ki vključuje 101 aktivnost, 31 kazalnikov in 25 mejnikov. Stanje kaže, da večina ciljev in aktivnosti že poteka, nekaj jih je že zaključeno, vendar obstaja tudi manjše število aktivnosti, ki se še niso začele, kar je odvisno od specifičnega področja.

Vključeni poudarki:

- Upravljanje: Vzpostavitev enotne agencije in Razvojnega sveta ter Programskega odbora je zaključeno. Vlaganja potekajo po načrtih in so na dobri poti k doseganju ciljev.
- Karierni razvoj: v kontekstu plačnega sistema kot tudi z inštrumenti na različnih področjih izvajajo ukrepe za diverzifikacijo raziskovalnih karier in povezovanje z mednarodnim okoljem. Inštrumenti MSCA in drugi viri (npr. NOO) podpirajo te aktivnosti.
- Raziskovalna infrastruktura: Sprejet nov Nacionalni načrt razvoja infrastrukture (NRRI), z načrtovano prenovo v letih 2025 in 2026. Dve pomembni zgodbi sta v teku, povezani z članstvom v ESI in CERNU.
- Sodelovanje med znanostjo in gospodarstvom: Je realizirano delno prek zakona, delno preko različnih projektov in v teku so izplačila sredstev za portfeljske garancije za RRI za mikrokredite in pa portfeljske garancije MSP.
- Horizontalni cilji: Strategija internacionalizacije je sprejeta, rezultati v okviru Obzorja so spodbudni, Slovenija izkazuje nadpovprečno uspešnost. Sprejeta je Uredba o izvajanju znanstveno raziskovalnega dela v kontekstu oz. v skladu z Načrtom odprte znanosti in

oblikovan je Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti, ki je pričel delovati in izvajati prve aktivnosti.

Predstavitev zaključí z informacijo, da so vse aktivnosti in mejniki podrobno opredeljeni v gradivu, ki je bilo že posredovano.

Prof. ddr. Denis Đonlagić povabi k razpravi.

Prof. dr. Matjaž Mikoš poudari, da je zaradi obsežnosti dokumenta in kratkega časa za seznanitev z njim, težko razpravljati o vsebini. Gradivo bi bilo potrebno prejeti vsaj en teden prej, saj je za vsebinsko razpravo razvojnega sveta potreben daljši čas za pregled dokumenta. Ker so sodelovali pri sprejemanju strategije, opozori, da je bilo takrat navedeno, da naj bi nastali tako Področni akcijski načrti, Področna strategija oz. strateški dokumenti, zato je presenečen, da je aprila letos Vlada sprejela en sam dokument, imenovan Načrt aktivnosti, kazalnikov in mejnikov, na podlagi katerega je bila pripravljena današnja predstavitev oziroma poročilo. Doda, da je pri hitrem pregledu poročila, zlasti cilja 5, ugotovil, da se je 16 ukrepov združilo v 9 aktivnosti, 5 kazalnikov in 6 mejnikov. Dva ukrepa (5.15 in 5.16) sta izpadla. Pohvali, da je poročilo, ki zajema dveletno obdobje, rezultat obsežnega dela. V dokumentu po njegovem mnenju manjka kritičen celosten pogled na morebitna zaostajanja pri doseganju ciljev in mejnikov. Predlaga, da se v prihodnjih letih ohrani zagon in hkrati z neko kritično razdaljo pregleda napredek ter pospeši izvajanje tam, kjer je to potrebno. Opozori tudi, da je bilo na začetku seje pozabljeno potrditi zapisnik prejšnje seje. Zanima ga, kdaj bo pripravljen zapisnik te seje, da se bo lahko delalo na konkretnih sklepih in se bodo člani lahko ustrezno pripravili na naslednjo sejo.

Dr. Špela Stres pohvali dejstvo, da imajo pred sabo načrt in poročilo in spomni, da pri prejšnjem Risu ni bilo sprotne poročanja. Poudari, da to predstavlja izjemen napredek in je ključno za sprotno seznanjanje z dejanskim stanjem. Kljub omejenemu času za branje poudari, da je pomembno, da poročilo obstaja, saj omogoča nadaljnje razprave in načrtovanje.

Prof. ddr. Denis Đonlagić predlaga, da se ta točka, če člani menijo, da je potrebno, ponovno umesti na dnevni red naslednje seje.

Dr. Tomaž Boh se glede realiziranih in nerealiziranih ciljev strinja, da obstajata dva različna pogleda: kvantitativen, ki vključuje preštevanje in primerjanje dosežkov, ter kvalitativni, ki zahteva širšo razpravo o pomenu izpolnjenih in neizpolnjenih ciljev. Predlaga, da se v prihodnjih poročilih vključi poglobljena analiza razlogov za neizpolnjene cilje, ter da se pred sprejetjem poročila izvede razprava. Poleg tega bo v naslednjem obdobju v sklopu aktivnosti NOO izvedena kvalitativna evalvacija sistema in izvajanja resolucije, ki bo vključena v prihodnja poročila.

Ad 6.

Priporočila OECD v okviru TSI projekta za izboljšanje upravljanja RRI sistema

Mag. Tanja Vertelj predstavi Projekt TSI, ki je bil izveden v okviru Support Instrumenta Evropske komisije in je namenjen podpori državam članicam pri izvajanju reform. V sodelovanju s ključnimi deležniki, predvsem ministrstvi, je bil projekt izveden v obdobju dveh let, z namenom podpore Sloveniji pri izvajanju ključnih reform. Projekt je sovpadal z Načrtom za okrevanje in odpornost, znotraj katerega so v okviru reforme že implementirali nekatere aktivnosti, hkrati pa tudi z reorganizacijo vlade, ki je vpeljala določene spremembe, tako na ravni ministrstev, kot na ravni agencije.

Ključni rezultati projekta vključujejo diagnostično poročilo, ki izpostavlja izzive in ovire v sistemu upravljanja znanstveno-raziskovalnega in inovacijskega sistema. Pripravljena so bila priporočila

za izboljšanje sistema, vključno z mednarodnimi praksami. Projekt je vključeval tudi delavnice za krepitev zmogljivosti upravljavskih organov.

Predstavi ključna priporočila, ki vključujejo:

- ustanovitev sekretariata Razvojnemu svetu,
- krepitev vloge SRIP-ov pri razvoju R&D sistema,
- vzpostavitev večletne medsektorske strategije - enotne strategije, ki pokriva različna področja znanstveno-raziskovalnega in inovacijskega sistema in podpornega okolja,
- vzpostavitev večletnega medresorskega finančnega okvirja s katerim bi (na določeni ravni za določeno časovno obdobje) pripravili finančni in vsebinski plan izvajanja oz. ukrepov
- vzpostavitev postopkov zmogljivosti infrastrukture za stalno in celostno spremljanje sistema, (zagotovitev rednega spremljanja in evalviranja znanstveno-raziskovalnega in inovacijskega sistema),
- krepitev zmogljivosti na sektorskih ministrstvih (ne samo na matičnem ministrstvu, ampak tudi na drugih ministrstvih, kar je v skladu z resolucijo oz. zakonom)
- opolnomočenje agencij za sodelovanje pri strateških nalogah,
- zagotovitev prisotnosti in dostopnosti znanj in virov za izboljšanje (oz. kompetenc) na področju oblikovanja in izvajanja politik, eksperimentiranja in monitoringa,
- spodbujane stalnega sodelovanja ključnih deležnikov pri izvajanju reform.

V okviru Excel tabele je pripravljen predlog implementacije priporočil z nekaterimi predlogi in popisom aktivnosti, ki se že izvajajo. Predlaga, da se Razvojni svet seznanji s priporočili in jih obravnava, ter da se vzpostavi delovna skupina za nadaljnjo obravnavo in dopolnitev priporočil.

Prof. ddr. Denis Donlagić preveri, ali sam pravilno razume, da OECD predlaga, da Razvojni svet pridobi močnejšo vlogo.

Mag. Tanja Vertelj pritrdi, ter nadalje pojasni, da OECD predlaga zagotavljanje dodatnih kompetenc in kapacitet za izvajanje nalog Razvojnega sveta, predvsem v kontekstu analitične in strateške podpore, pri čemer je način izvedbe predmet razprave.

Dr. Igor Papič predlaga, da se za potrebe sekretariata Razvojnega sveta aktivirajo usposobljene institucije, kot je Inštitut za ekonomska raziskovanja in zunanji izvajalci, namesto da bi ministrstvo vzpostavljalo nov oddelek. To bi omogočilo učinkovitejše določanje vsebin in angažiranje zunanjih strokovnjakov. Izraža tudi skrb glede učinkovitosti vlaganja v raziskave in inovacije, zlasti glede vpliva na produktivnost in dodano vrednost v družbi. Poudarja, da je pomembno meriti učinke porabe sredstev, zlasti pri inovacijah in da je usmerjanje večjih sredstev v perspektivna podjetja lahko bolj učinkovito kot enakomerna porazdelitev.

Dr. Špela Stres poudari, da je najprej potrebno urediti instrumente za sistematično podporo višjih TRL-jev, nato pa analizirati njihov vpliv. Omeni, da so nekatere analize bile že izvedene, največ informacij pa ponuja European Innovation Scoreboard Country Profile za Slovenijo. Metodologija DG R&I za ugotavljanje napredka držav je javno dostopna in uporabna tudi za Slovenijo, pojasni tudi, da so podatki za analize na voljo pri Spiritu, Arisu in na ministrstvih. RRI stičišče je vidi kot točko za izvajanje analiz za slovenske politične odločevalce, kar posledično omogoča določanje ustreznih instrumentov in kriterijev. Evropske prakse lahko po njenem mnenju služijo kot vzor.

Dr. Igor Papič povzame, da je OECD spomladi predstavil svoja priporočila, na katera bo potrebno odgovoriti v roku enega leta. Poudarja, da je pomembno razpravljati o teh priporočilih, saj bo potrebno poročati o njihovem upoštevanju. Čeprav OECD promovira svoje poročilo za Slovenijo kot primer dobre prakse, opozarja na potrebo po kritičnem pregledu in iskanju dobrih priporočil.

Izpostavi tudi ključno vlogo Razvojnega sveta kot krovnega organa, ki bi moral nadzorovati razvojno politiko države skozi daljše obdobje, skupaj s sekretariatom, kjer bi lahko sodelovali zunanji izvajalci.

Ad 7.

Protokol o načinu izvedbe postopkov prenosa, prevzema in izvajanja instrumentov med ministrstvi in javno agencijo za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost republike Slovenije

Dr. Špela Stres spomni, da so člani prejeli dokument z naslovom "Protokol", ki opisuje postopek, kako Aris začne izvajati določen instrument za določeno ministrstvo. Poudari pomen tega protokola, ki je bil pripravljen v sodelovanju z Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in inovacije, saj se je izkazal kot zelo koristno orodje pri začetkih izvajanja instrumentov za druga ministrstva. Protokol določa jasno pot za izvajanje novih instrumentov prek Arisa, bodisi ob koncu proračunskega leta ali med letom v nujnih primerih. Praktični primer je pokazal, da protokol omogoča gladko delo, kot npr. pri prenosu priprave javnega razpisa z Ministrstva za digitalno preobrazbo na Aris sredi septembra, ki bo objavljen do konca decembra. Poudarja pomembnost dogovorjenih postopkov za urejeno in pravočasno delo med deležniki, kar zagotavlja kakovostno izvedbo nalog.

Dr. Igor Papič pojasni, da je v preteklosti samo MIZŠ oz. sedaj MVZI predajalo sredstva ARRS-ju oz. sedaj Arisu, zdaj pa želijo vključiti tudi ostala ministrstva in pri tem zagotoviti enaka pravila za vse. Doda seznam ministrstev s katerimi so bili v stiku pri sestavljanju protokola. Ministrstva vključujejo Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, Ministrstvo za digitalno preobrazbo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije. Izpostavi, da je bil eden glavnih razlogov za reorganizacijo Arisa tudi omogočiti dodeljevanje sredstev drugih ministrstev prek Arisa, zlasti na področju RRI.

Mag. Maja Tomanič Vidovič poudari pomen izmenjave informacij med institucijami, ki izvajajo različne instrumente. Predlaga, da se vzpostavi protokol za redno izmenjavo informacij o dejavnostih, da bi se uskladili in omogočili povezovanje ter učinkovito dodeljevanje sredstev podjetjem. Izpostavlja potrebo po boljši komunikaciji med institucijami, bodisi v okviru Razvojnega sveta ali delovnih skupin.

Dr. Igor Papič pojasni, da je bil eden od glavnih razlogov za reorganizacijo Arisa tudi združitev dveh agencij, TIA in ARRS. Ker pa niso bile združene vse agencije ter še vedno obstajata Podjetniški sklad in Spirit, se strinja, da je potrebno vzpostaviti zelo učinkovito komunikacijo.

Dr. Špela Stres opiše, da bo v idealnem primeru vzpostavljen pregled, podoben tistemu v programu Obzorje, s pripadajočimi sorodnimi programi, ki bo omogočal dostop do sredstev glede na vrsto entitete, cilje in stopnjo TRL. RRI stičišče bo služilo kot osrednja točka, kjer bodo dostopne vse relevantne informacije in dokumentacija za deležnike. Poudari, da to ne pomeni podvajanja dela, temveč omogoča dostop do celotnega ekosistema finančnih spodbud.

Dr. Igor Papič razloži, da je bila analiza RRI stičišča izvedena v okviru Spirit, na delovnih skupinah pa so se dogovorili, da se ne ustanavlja novih entitet, temveč se vsebina prenese pod Aris, da se zmanjša število pravnih oseb.

Mag. Maja Tomanič Vidovič se strinja, da je bolje imeti čim manj pravnih oseb, vendar predlaga vzpostavitev hitrega in neformalnega komunikacijskega kanala za učinkovito izmenjavo informacij.

Dr. Špela Stres poudari, da morajo biti informacije formalne in transparentno dostopne javnosti, da se lahko orientirajo v razvojno-inovacijskem prostoru. To omogoča optimalno doseganje ciljev deležnikov, kar posledično vodi k doseganju političnih ciljev in napredku Slovenije.

Ad 8.

Razno

Ad 8.1.

Potrditev članstva Tomaža Bizjaka v delovni skupini za vzpodbujanje spin-off, Spin-out in visokotehnoloških zagonskih podjetij

Prof. ddr. Denis Donlagić pove, da je bil ob začetku dela v delovni skupini za spodbujanje spin-off in spin-out podjetij predlagan nov član - gospod Tomaž Bizjak, nato prosi gospo Vidovič za komentar.

Mag. Maja Tomanič Vidovič pojasni, da ima gospod Bizjak izkušnje z vzpostavljanjem uspešnih spin-out podjetij iz raziskovalne sfere, saj je njegovo podjetje izšlo iz Kemijskega inštituta, pozna ovire in uspešne prakse ter ima mednarodne izkušnje na tem področju. Mag. Maja Tomanič Vidovič je prepričana, da bi bile njegove izkušnje koristne za delovno skupino.

Prof. ddr. Denis Donlagić poda predlog članstva Tomaža Bizjaka v delovni skupini za vzpodbujanje spin-off, Spin-out in visokotehnoloških zagonskih podjetij na glasovanje.

Glasovanje: 13 ZA. S tem je g. Tomaž Bizjak je potrjen kot član Delovne skupine za vzpodbujanje spin-off, Spin-out in visokotehnoloških zagonskih podjetij.

Dr. Tomaž Boh naznani, da so ob koncu Meseca znanosti tradicionalne podelitve Zoisovih in Puhovih nagrad, ki bodo letos potekale 28. novembra v Cankarjevem domu, prvič v Gallusovi dvorani. Vsi so prisrčno vabljeni, da se pridružijo.

Dr. Igor Papič omeni, da so nagrade po višini izenačene s Prešernovimi nagradami.

Akad. Prof. dr. Peter Štih komentira, da je bil že pred dvema letoma vložen predlog, da bi se dan znanosti obeležil kot praznik.

Dr. Igor Papič potrdi, da je vse pripravljeno, a izpostavi, da to ureja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter doda, da bo potrebno vprašati ministra, zakaj traja že skoraj eno leto, saj je vse medresorsko usklajeno. Predviden datum je 10. november in dr. Igor Papič upa, da bo naslednje leto že uradno praznik, ki pa ne bo dela prost dan.

Akad. Prof. dr. Peter Štih izpostavi, da ne gre za dela prost dan, ampak za simbolno priznanje oziroma poudarek znanosti tudi na ta način.

Prof. ddr. Denis Donlagić se zahvali za udeležbo in zaključi sejo.

Zapisala:

Jona Klobčar
Direktorat za znanost

Prof. ddr. Denis Donlagić
Predsednik Razvojnega sveta RS

Ljubljana, dne 4.11. 2024